

1. "Daha çok izleyici, dinleyici ve okuyucu çekmek için yapılan abartılı ve gerçek dışı haberler, insanların yakınlarıyla olan ilişkilerine zarar verir."

Yargısına aşağıdaki haberlerden hangisi örnek olarak gösterilebilir?

- A) Haberlerdeki abartılı lüks hayatı kolayca kazanabileceği haberinin yayınlanması üzerine, genç bir kızın evini terk etmesi ve ailesinin onu reddetmesi
- B) Felçli hastaların ışın tedavisi ile düzeleceği haberini duyan insanların haberin asılsız çıkması sonucunda umutlarının bitmesi
- C) Bir mankenin kullandığı hap sayesinde dört gün sonra zayıfladığını duyan kızın, o hapı içtiği gün zehirlenmesi
- D) Haberlerde isim benzerliğinden dolayı, kızının kaza geçirdiğini sanan babanın hastanelik olması

2. Demokratik olmayan bazı toplumlarda, basın – yayın organları hür olmadığı gibi; bu organlar, devletin izni olmayan haberleri de yayınlamazlardı.

Verilen toplumların özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Düşünce özgürlüğünün olmadığı
- B) Tek taraflı haberlerin olduğu
- C) Objektif haberlerin çıkmadığı
- D) Yönetim aleyhinde haberlerin çıktığı

3. Akşam, hava durumunda ertesi sabah yağmur yağacağını dinleyen İsmail Bey, sabah kalktığında havanın güzel olduğunu görüp ince kıyafetler giymiştir.

Ancak şiddetli yağmur yağınca hasta olmuştur.

Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Kitle iletişim araçlarının önemi
- B) Sürekli TV izlenmesinin gerekliliği
- C) Her zaman şemsiye ile dolaşılması gerektiği
- D) Havanın durumuna güvenilmemesi gerektiği

4. Anayasamızda da "Basın hürdür, sansür edilemez." maddesi yer almaktadır. Bu maddeye dayanarak basının doğru bilgi alma hakkı bulunurken basın, özel hayatın gizliliğine aykırı davranamaz.

Anayasanın bu maddesi aşağıdakilerden hangisine yöneliktir?

- A) İktidarı güçlendirmeye
- B) Basını kontrol altında tutmaya
- C) Haberleri tek kaynaktan öğrenmeye
- D) Halkın objektif haber almasını sağlamaya

5. Yaşanan uçak kaçırma olayını kimin gerçekleştirdiğini önceden haber vermek isteyen TV kanalı, yolcu listesinde bulunan ve önceden böyle bir eylem yapan birini suçlamıştır. Ancak olay sonunda bu yolcu, TV kanalını mahkemeye vermiş ve mahkemenin aldığı kararla haberin yanlış olduğu anlaşılmıştır.

Bu örnekten yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Kitle iletişim araçlarının her zaman, kesin bilgiler vermediğine
- B) Basın – yayın organlarının insanları bazen zor durumlara düşürebildiğine
- C) Suçlanan kişinin hakkını yasal yollarla arayabileceğine
- D) İletişimde kitle iletişim araçlarının hiçbir şekilde etkisinin bulunmadığına

6. Ülkemizin ünlü ses sanatçılarından biri hastalanarak evinde dinlenmeye çekilmiştir. Haber peşinde koşan basın mensupları, sanatçının kapısının önünden ayrılmayarak başta hasta sanatçıyı olmak üzere ev halkını rahatsız etmişlerdir.

Verilen parçadaki gazeteciler, Anayasamızın aşağıdaki maddelerinden hangisini göz ardı etmişlerdir?

- A) Konut dokunulmazlığı
- B) Kitle iletişim özgürlüğü
- C) Basın özgürlüğü
- D) İnanç hürriyeti

7. Ben Nazlı. Büyüyünce gazeteci olmak istiyorum. Ama sanatçıların hayat hikayelerini onların yaşantılarına müdahale etmeden ulaştırmak isterim.

Verilen metinde Nazlı, basın mensuplarının aşağıdakilerden hangisini yapmasına dikkat çekmiştir?

- A) Araştırma yapmadan haber yapmamak
- B) Halkı bilgilendirmede tarafsız olmak
- C) Kitle iletişim özgürlüğünde özel hayat gizliliğini esas almak
- D) Sadece ünlü sanatçıların hayatını haber yapmak

8. Basın-yayın kuruluşlarının uymak zorunda olduğu meslek ilkeleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Özel hayat gizliliğine uymak
- B) İnanç özgürlüğüne müdahale etmemek
- C) Konut dokunulmazlığını ihlal etmemek
- D) Sadece siyasetçilerin hayatını haber yapmak

9. Kitle iletişim araçlarının doğru haber alma özgürlükleri kadar doğru haber verme yükümlülükleri de olmalıdır.

Bu bilgi doğrultusunda,

- I. Kitle iletişim araçları, halkı doğru haberlerle bilgilendirmelidir.
- II. Doğru haber veren basın kuruluşları azalmıştır.
- III. Basın kuruluşlarının doğru haber alma özgürlükleri vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

10. Bir ülkenin basın-yayın kuruluşları, devletin politika yanlışlıklarına yer verip bunları haber yapabiliyorsa bu ülke için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kitle iletişim özgürlüğü vardır.
- B) Çok geniş bir haber ağı vardır.
- C) Halkı etkilemeyi başaramayan basın kuruluşları vardır.
- D) Devlet, basına müdahale etmiştir.

11. Günümüzde hayatımızın her alanına uzanan sosyal medya kullanımı ses, görüntü ve diğer kayıtların alınması konusunda yaşanan teknolojik gelişmeler sorunlara neden olabilmektedir. Bu durum özel hayatın gizliliği kavramının önemini artırmıştır. Aynı zamanda hak ihlallerinin de daha sık yaşanmasına neden olmaktadır.

Verilen bilgi, Anayasamızın aşağıdaki maddelerinden hangisiyle doğrudan ilişkilendirilebilir?

- A) Madde 22: Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir.
- B) Madde 26: Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir.
- C) Madde 12: Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.
- D) Madde 20: Herkes, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

12. Ben Ali. Büyüyünce gazeteci olmak istiyorum. Ama sanatçıların hayat hikayelerini onların yaşantılarına müdahale etmeden ulaştırmak isterim.

Ali'nin konuşması basın meslek ilkelerinden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, yaşı, sağlığı, bedensel özürlü, sosyal düzeyi ve dini inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.
- B) Kamusal bir görev olan gazetecilik, ahlaka aykırı özel amaç ve çıkarlara alet edilemez.
- C) Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz.
- D) Basın organları, yanlış yayınlardan kaynaklanan cevap ve tezip hakkına saygı duyarlar.

13. Kitle iletişim araçlarını kullanırken bize ait yazı, resim, bilgi ve verilerin izinsiz olarak başkalarının eline geçme tehlikesi vardır. Sosyal medyada paylaştığımız görseller kötü amaçlı yazılımlarla ele geçirilip bizim isteğimiz dışında kullanılması suçları kapsamına girer.

Verilen anlatımın doğru bir şekilde tamamlanabilmesi için boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Kitle iletişim
- B) Tekzip
- C) Basın
- D) Bilişim

14. Medya yayınları çocukların yaşına uygun dil, müzik, mizah, karakterler ve öyküler kullanılmalıdır. Medya yayınları çocukların gelişimine ve aile yaşamına zarar verecek olursa medya yayınına sansür (yayın yasağı) getirilebilir. Bu amaçla televizyon programlarında uyarı amacıyla akıllı işaretler kullanılmaktadır. Akıllı işaretler ...

Verilen anlatım aşağıdakilerden hangisiyle devam ederse bilgi bütünlüğü bozulmuş olur?

- A) Televizyon programlarının yaş gruplarına uygunluğu konusunda bilgi verir.
- B) Çocukları televizyon yayınlarının olası zararlarından korumaya çalışır.
- C) Anne ve babalara televizyon yayınlarının içeriği hakkında yardımcı olur.
- D) Çocuklara izleyecekleri yayınlar konusunda sorumluluk yükler.

15.

Yukarı Petonya'da Yurttaş Olmak!

Yukarı Petonya, tek bir liderin yönettiği bir ülkedir. 21. yüzyılda dahi ülkede internet kullanılmamaktadır. Ülkede tek bir gazete, bir radyo ve bir televizyon kanalı yayın yapmaktadır. Yurttaşlar, ülkede neler olup bittiğini bu kısıtlı sayıda iletişim araçlarındaki haberlerden öğrenmektedirler. Ülke genelinde yayımlanacak haberler, önce ülke liderinin denetiminden geçmektedir. Liderin onay vermediği hiçbir haber kimseyle paylaşılamamaktadır. Yayınlanan haberler çoğunlukla gerçeği de yansıtmamaktadır. Örneğin, ülkenin dünyadaki en iyi ekonomiye sahip olduğu bilgisi her gün kitle iletişim araçlarında vurgulanmaktayken tüm yurttaşlar bu bilginin gerçek olmadığını yaşayarak görmektedirler.

Yukarıda verilen anlatımda Yukarı Petonya'da yaşayan bireylerin hangi hakkının ihlal edildiği söylenebilir?

- A) Yaşama hakkı
- B) Doğru haber alma hakkı
- C) Yerleşme ve seyahat hürriyeti
- D) Konut dokunulmazlığı hakkı

CEVAP ANAHTARI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	D	A	D	D	A	C	D	B	A
11	12	13	14	15					
D	C	D	D	B					

EBA sorularından derlenmiştir...

eba